

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 261/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **JUDr. Michala Kešľa**, súdneho exekútora, Mlynská 2, Spišská Nová Ves, zastúpeného JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., s. r. o., Južná trieda 28, Košice, proti postupu Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní sp. zn. 4C/65/2007 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní sp. zn. 4C/65/2007 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Spišská Nová Ves **prikazuje** v konaní sp. zn. 4C/65/2007 **konať** bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **4 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Spišská Nová Ves **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Spišská Nová Ves **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychováje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. apríla 2024 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhoval prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadost'učinenie 15 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobca sa žalobou podanou na okresnom súde 9. marca 2007 domáha proti sťažovateľovi náhrady škody 225 718,65 eur z titulu vedenia neprípustnej a nezákonnej exekúcie (sp. zn. EX 903/98). Okresný súd rozsudkom zo 17. septembra 2007 žalobu zamietol s odôvodnením, že sťažovateľ nie je pasívne vecne legitimovaný. Žalobca proti rozsudku okresného súdu podal odvolanie spolu s námietkou zaujatosti proti zákonnej sudkyňi. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 4NcC/7/2009 z 24. júna 2009 zákonnú sudkyňu z prejednávania veci nevytlúčil a uznesením sp. zn. 4Co/11/2008 z 25. júna 2009 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie z procesných dôvodov. Okresný súd 26. apríla 2021 vyzval žalobcu na odstránenie väd podania.

3. Okresný súd uznesením z 26. apríla 2021 žalobu odmietol. Krajský súd uznesením z 31. marca 2022 zrušil uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a uznesením sp. zn. 3NcC/17/2023 z 12. januára 2024 rozhodol o nevytlúčení zákonnej sudkyne z prejednávanej veci na okresnom súde.

4. Sťažovateľ namietal celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako sedemnásť rokov. Podľa jeho názoru vec zo skutkového ani z právneho hľadiska nevykazuje znaky mimoriadnej zložitosti. Takisto tvrdí, že mu nie je možné pričítať podiel na celkovej dĺžke konania. Rovnako namietal, že v konaní bolo opakované odročenie pojednávania a zmena zákonného sudcu.

II.

Posúdenie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 261/2024 zo 14. mája 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že v konaní došlo k šesťnásobnej zmene zákonnej sudkyne. Rovnako uviedol, že spis bol viac ako tri roky na odvolacom súde, čo nie je podľa jeho názoru možné pričítať na jeho ťarchu, odkazujúc na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 430/2022. Okresný súd poznamenal, že vo veci dvakrát rozhodol 17. septembra 2007 a 26. apríla 2021, pričom oba tieto rozhodnutia boli zrušené odvolacím súdom z procesných dôvodov. Tvrdí, že k celkovej dĺžke konania nepochybne prispelo aj opakované odročenie pojednávania na strane žalobcu, a to v dôsledku jeho nepriaznivého zdravotného stavu, ktorý bol zdokladovaný lekárskymi správami. K opakovaným odročeniám pojednávania podľa vyjadrení okresného súdu došlo aj v dôsledku nepriaznivej pandemickej situácie COVID-19. Čo sa týka významu sporu pre sťažovateľa, uviedol,

že sťažovateľ má od 8. júna 2020 pozastavený výkon súdneho exekútora z dôvodu vedenia trestného stíhania proti jeho osobe (sp. zn. 2T/130/2019).

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania sporovej strany a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd [obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Neved'alová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne nález sp. zn. IV. ÚS 465/2022).

8. Vzhľadom na extrémnu dĺžku namietaného konania v trvaní viac ako sedemnásť rokov ústavný súd nepostupoval podľa už uvedených kritérií, pretože ani právne či skutkovo náročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte neprimerane dlhú dobu (III. ÚS 501/2023). Ak ústavný súd konanie všeobecných súdov charakterizuje ako celok, nemá význam hodnotiť ich sporadické úkony (III. ÚS 181/2022). Avšak v kontexte uvedeného spomenieme významné okolnosti, ktoré mali vplyv na celkovú dĺžku konania, a to opakovane odročenie pojednávania na strane žalobcu v dôsledku jeho dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu a nedostatkom jeho právneho zastúpenia, vznesenie námietky zaujatosti proti zákonným sudkyňiam, proces ustanovenia právneho zástupcu pre žalobcu z Centra právnej pomoci, opakované vyzývanie na odstránenie väd žaloby a nariadenie znaleckého posudku. Ústavný súd konštatuje, že v tomto prípade okresný súd nevenoval dostatočnú pozornosť uvedenej povahe sporu a ani tomu, o čo v ňom sporovým stranám išlo. Zbytočné prietahy v konaní ohrozujú dôveryhodnosť štátnej moci a špecificky súdnej moci v očiach sporových strán, ako aj všeobecné vnímanie fungovania demokratického a právneho štátu verejnosťou (I. ÚS 345/2014). Odročenia a iné spôsoby prerušenia konania musia byť primerané, berúc do úvahy osobitné okolnosti prípadu (III. ÚS 336/2021).

9. Okresný súd za exkulpačný dôvod uviedol opakovanú zmenu zákonnej sudkyne v namietanom konaní a nepriaznivú pandemickú situáciu COVID-19. K uvedenému tvrdeniu ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry uvádza, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Podľa rozhodovacej činnosti ústavného súdu aj v čase pandémie musia byť chránené základné ľudské práva a slobody, a preto ani nepriaznivá epidemiologická situácia nemôže ohroziť právne záruky sťažovateľa na právoplatne rozhodnutie veci (III. ÚS 573/2021).

10. Aj napriek tomu, že okresný súd podľa chronológie priebežne vykonával procesné úkony, uvedená skutočnosť neospravedlňuje celkovú dĺžku konania. Ústavný súd v súvislosti s čl. 10 ods. 2

CSP a čl. 17 CSP konštatuje, že zákonný sudca je zodpovedný za dodržiavanie princípu procesnej ekonomie, a preto volí jednotlivé procesné úkony tak, aby bol princíp hospodárnosti naplnený, a tým dochádza k ústavnokonformnému výkladu princípu rýchlej a účinnej spravodlivosti. Sudcovská koncentrácia je budovaná na procesnej aktivite sudcu, teda nie zákon, ale sudca môže stanoviť, že určité úkony sporových strán sú koncentrované do určitej fázy konania, prípadne lehotu, ktorú sudca stanoví. Ak je teda priebeh konania predovšetkým zverený sudcovi, je prirodzené, že zákon sudcovi zveril také oprávnenia, ktoré mu umožnia rýchlo, efektívne a spravodlivo rozhodnúť o konkrétnom procesnom nároku. Ústavný súd môže v závere spoľahlivo zhodnotiť, že porušenie princípu procesnej ekonomie zakladá zodpovednosť štátu za nedodržanie práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J. a kolektív. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. 1540 s.).

11. Extrémna dĺžka trvania súdneho sporu vybočila z rámca požiadavky dosiahnutia právoplatného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote. Nesústredenou a (neefektívnou) činnosťou okresného súdu došlo v namietanom konaní k extrémnym prieťahom, čím bolo nesporne zasiahnuté do ústavne zaručeného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Aj napriek tomu, že posledným procesným úkonom v namietanom konaní bolo nariadenie termínu pojednávania 17. júna 2024, ústavnému súdu nebol známy ďalší procesný postup okresného súdu, a preto doplnil ochranu aj o uloženie príkazu vo veci konať bez zbytočných prieťahov [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.

Primerané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

13. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 15 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad bez pochybnosti ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania (náhrady škody z titulu neprípustnej a nezákonnej exekúcie), povahu a význam dotknutých práv (procesné postavenie žalovaného), namietanú dĺžku konania (viac ako sedemnášť rokov), správanie sťažovateľa, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023). Ústavný súd vzhľadom na všetky tieto okolnosti považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi 4 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

14. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách

advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 856,75 eur vrátane 20 % DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu